

WHO QualityRights - jak można wykorzystać ten program dla wsparcia procesu zmian w systemie zdrowia psychicznego?

Olga Khan

MHPSS Officer, WHO Polska CO

Świadomość tego, jak ważne jest zdrowie psychiczne a także zapewnianie usług i wsparcia zorientowanego na osobę i promowanie opartego na prawach człowieka podejścia ukierunkowanego na wyzdrowienie wzrasta na całym świecie. Świadomość ta idzie w parze z uznaniem, że systemy zdrowia psychicznego w krajach o wysokich, średnich i niskich dochodach nie przychodzą z pomocą wielu osobom i społecznościom ze względu na ograniczony dostęp do nich, niską jakość usług i naruszenia praw człowieka. Nie do przyjęcia jest fakt, że osoby korzystające z usług w zakresie zdrowia psychicznego mogą być narażone na nieludzkie warunki pobytu, szkodliwe praktyki terapeutyczne, przemoc, zaniedbanie i nadużycia.

Osoby z zaburzeniami zdrowia psychicznego, oraz niepełnosprawnością psychospołeczną, intelektualną lub poznawczą są narażone na stygmatyzację, dyskryminację i poważne nierówności, które przenikają wszystkie aspekty ich życia. Odmawia się im możliwości zamieszkania w wybranym przez nich miejscu, założenia rodziny, uczęszczania do szkoły, poszukiwania pracy i korzystania z różnych możliwości spędzania wolnego czasu.

Przyjęcie podejścia opartego na wyzdrowieniu i prawach człowieka jest niezbędne, jeśli ta sytuacja ma się zmienić. Podejście oparte na wyzdrowieniu gwarantuje, że to ludzka osoba będzie w centrum uwagi podczas świadczenia opieki. Koncentruje się ono na umożliwieniu ludziom samodzielnego określenia, na czym polega wyzdrowienie i co dla nich oznacza. W podejściu tym chodzi o pomoc w odzyskaniu kontroli nad własną tożsamością i życiem, nadziei na przyszłość oraz w prowadzeniu życia, w którym znajdują sens – poprzez pracę, związki, zaangażowanie w społeczność i duchowość, poprzez niektóre lub wszystkie z powyższych elementów.

Podejście oparte na wyzdrowieniu oraz to oparte na prawach człowieka to kwestie dużej mierze zbieżne. Oba podejścia promują podstawowe prawa, takie jak równość, brak dyskryminacji, zdolność prawną, świadomą zgodę i włączenie do społeczeństwa (wszystkie one są zapisane w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych). Jednakże podejście oparte na prawach człowieka nakłada na kraje obowiązki związane z szerzeniem przestrzegania tych praw.

Szkolenie internetowe QualityRights jest obecnie dostępne w języku polskim i może być aktywnie rozpowszechniane we wszystkich regionach Polski wśród wszelkich osób i grup zainteresowanych opieką nad zdrowiem psychicznym na poziomie społeczności, od osób z doświadczeniem przeżytego kryzysu psychicznego począwszy, poprzez profesjonalistów, po decydentów.

QualityRights jest globalną inicjatywą WHO mającą na celu poprawę jakości opieki w zakresie zdrowia psychicznego oraz promowanie praw człowieka w odniesieniu do osób ze schorzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością psychospołeczną, intelektualną lub poznawczą.

Szkolenie to składa się z podstawowych modułów:

- Prawa człowieka, zdrowie psychiczne, niepełnosprawność
- Zdolność prawna i prawo do podejmowania decyzji
- Wolność od przymusu, przemocy i nadużyć w świadczonych usługach
- Standardy jakości i integracja społeczna
- Zdrowie psychiczne, dobre samopoczucie i powrót do zdrowia

<https://www.who.int/teams/mental-health-and-substance-use/policy-law-rights/qr-e-training>

Ostrożnie szacujemy, że 1 osoba przeszkolona może pozytywnie wpłynąć na życie 100 innych osób. Przekłada się to na poprawę jakości życia 10 milionów osób zmagających się z problemami związanymi ze zdrowiem psychicznym. Wierzymy, że cel 100 000 jest możliwy do osiągnięcia, jeśli wszystkie grupy interesariuszy zmobilizują się wokół aktywnego rozpowszechniania tego szkolenia w swoich okręgach.